

Bibby MSP Index

Raport z VII fali badania sektora MSP
kwiecień 2014 r.

Komentarz

To już siódma fala badania Bibby MSP Index. Kiedy wiosną 2011 r. rozpoczynaliśmy analizowanie nastrojów małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce, panowały dość pozytywne nastroje. Potem przyszło załamanie najniższy poziom

Bibby MSP Index odnotowaliśmy jesienią 2012 roku. Obecny wynik, 59,4 pkt., to już trzeci z rzędu wzrost. Wygląda więc na to, że polskie MŚP żegnają kryzys i wkraczają na ścieżkę wzrostu.

Badania Bibby MSP Index to dla Bibby Financial Services źródło wiedzy o sytuacji naszych potencjalnych klientów czyli małych i średnich przedsiębiorstw - o ich kłopotach i bolączkach, a jednocześnie o sposobach, w jaki reagują na rynkowe zmiany.

Przy kolejnych falach badania obserwujemy wciąż ten sam problem z dyscypliną płatniczą klientów małych i średnich firm. Przedsiębiorcy nieodmiennie zwracają uwagę, że wciąż powszechną praktyką jest płacenie należności po terminie. Skala tego zjawiska w ostatnich miesiącach nieznacznie zmalała. Problem potwierdza aktualnie 76,4 proc. firm, podczas gdy jesienią ubiegłego roku 84,4 proc. przedsiębiorców informowało, że ich kontrahenci nie regulują terminowo faktur za wykonane usługi czy dostarczone wyroby. Wiemy zarówno z rozmów z naszymi klientami, jak i z naszych badań Bibby MSP Index, że ta poprawa wynika raczej z aktywności samych przedsiębiorców w zakresie egzekucji należności, niż samodyscypliny kontrahentów. Coraz większa grupa przedsiębiorstw podejmuje działania służące ograniczeniu ryzyka wynikającego z braku płatności: przypomina swoim kontrahentom o płatności, dzwoni, wysyła e-maile i smsy. Aby działania windykacyjne były skuteczne, powinny być prowadzone w sposób regularny, a nie przypadkowy.

Taką możliwość daje współpraca z faktorem. Firma zyskuje w ten sposób partnera, który prowadzi całość działań związanych z monitoringiem należności, a gdy trzeba - rozpoczyna windykację. Jednocześnie faktoring uwalnia gotówkę „zamrożoną” w fakturach, co pozwala przedsiębiorcy na wynegocjowanie korzystniejszych warunków u kontrahentów, a w konsekwencji: na dynamiczniejszy rozwój firmy.

Ankietowani przez nas przedsiębiorcy coraz częściej deklarują zainteresowanie faktoringiem. Wiosną 2014 roku 15 proc. potwierdziło, że planuje skorzystać z faktoringu. Wciąż jednak zestawienie tej liczby z odsetkiem firm mających trudności z odzyskiwaniem należności w terminie pokazuje, jak duże wyzwanie edukacyjne stoi przed faktorami i pośrednikami finansowymi sprzedającymi usługi faktoringowe.

Cieszymy się, że przedsiębiorcy zaczęli z optymizmem patrzeć w przyszłość. Oznacza to więcej zamówień, wzrost sprzedaży i nowych odbiorców. Dla nas to okazja do podnoszenia limitów finansowania i możliwość oferowania faktoringu eksportowego.

Podsumowując: dobry czas dla naszych Klientów, to także dobry czas dla Bibby Financial Services. Życzę wszystkim biznesowej pomyślności i zapraszam do lektury raportu.

Krzysztof Kuniewicz
Dyrektor Generalny
Bibby Financial Services Sp. z o.o.

Najważniejsze wnioski

Bibby MSP Index ukazujący przyszłe tendencje i najbardziej prawdopodobny kierunek zmian w małych i średnich firmach wzrósł do 59,3 pkt. Z 54,2 pkt. i jest też znacznie lepszy, niż rok temu w analogicznym okresie o całe 7,6 pkt. (wówczas 51,7).

Należy się zatem spodziewać dalszych zmian na lepsze, zwłaszcza, że aktualny odczyt daje podstawę do założenia trwałości tego wzrostu (trzeci z rzędu lepszy wynik).

O poprawie nastrojów informują też wyniki PMI dla gospodarek polskiej oraz niemieckiej. Również krajowe biura analiz gospodarczych w tym biuro NBP oraz GUS publikują dane, z których wynika, że utrwała się trend wzrostowy, którego załamanie mogłoby ewentualnie nastąpić wyłącznie na skutek całkowitego krachu w eksporcie na rynki Rosji i Ukrainy (czego nie można wykluczyć). Drugim zagrożeniem dla trwałości obecnego trendu jest tzw. trzecie dno kryzysu, którego nadejście w drugiej połowie tego roku wieszczą m.in. analitycy banku Societe General oczekujący tąpnięcia w Europie, powodowanego załamaniem na rynku Chin. Póki co sytuacja ekonomiczna w ocenie małych i średnich firm działających w Polsce wygląda obiecująco i przedsiębiorcy częściej informują o pozytywnych, niż ponurych scenariuszach na kolejne miesiące.

MSP spodziewa się znacznie lepszej sprzedaży w nadchodzącym półroczu (skok jest bardzo wysoki biorąc pod uwagę poprzednie odczyty - 21,3 pkt.) oraz i co kluczowe, poprawie ma ulec też płynność finansowa firm (15 pkt.).

Następne sześć miesięcy to też tworzenie nowych miejsc pracy, niż redukcja już utworzonych (8,4 pkt.). Relatywnie słabo wypada natomiast skłonność inwestycyjna przedsiębiorców, która utrzymać się ma na poziomie 5,3 pkt. czyli niewiele więcej, niż pół roku temu.

Niestety wciąż praktyką powszechną jest płacenie kontrahentom należności po terminie, choć skala zjawiska nieco osłabła; 76,4 proc. potwierdza problem z nierzetelnymi płatnikami.

W porównaniu do rekordowych ponad 80-procentowych wskazań z poprzednich pomiarów, oznacza to skromną poprawę.

Przedsiębiorcy informują, że mimo, iż zarejestrowali biurokrację i ostre kryteria przyznawania finansowania w bankach (co uznali za główną barierę) to zewnętrzne finansowanie w ostatnich miesiącach i tak stało się dostępne, niż wcześniej.

Przy każdym badanym sposobie finansowania ankietowani zauważyli poprawę. Rekordowo wysoko uplasował jednak się w tym pomiarze faktoring - 84,5 proc. uznano, że to proste do otrzymania finansowanie.

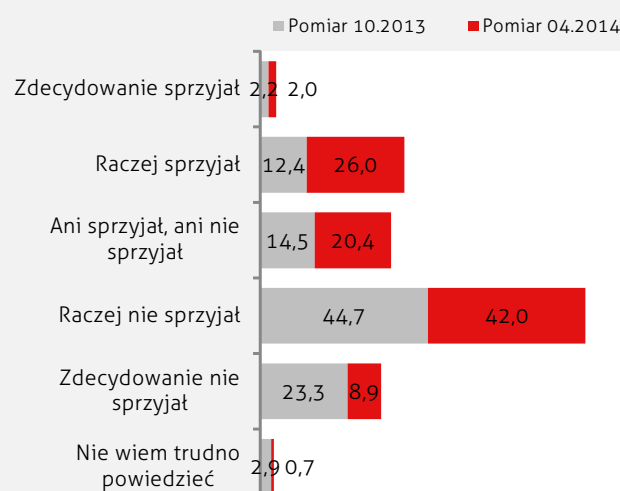
Nastroje w małych i średnich firmach

Ocena klimatu ekonomicznego w Polsce i w firmie (minione 6 miesięcy)

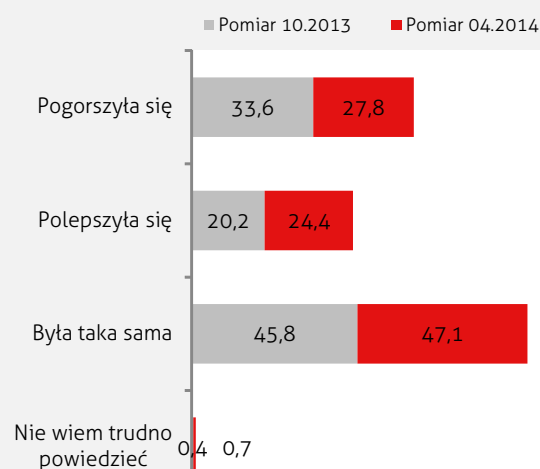
Klimat ekonomiczny w Polsce jest wciąż przez połowę badanych firm oceniany raczej negatywnie, to obecny pomiar przynosi kolejną poprawę nastrojów, również w relacji do poprzedniego, tj. jesiennego odczytu. Odsetek negatywnych ocen zmalał łącznie, aż o 17,1 pkt. proc. Równolegle udział głosów pozytywnych wzrósł o 13,4 pkt. proc. Klimat ekonomiczny, jako niesprzyjający prowadzeniu biznesu oceniono, tym razem 50,9 proc. badanych (suma wskazań na odpowiedzi zdecydowanie i raczej nie sprzyjał). Równocześnie o tym, że warunki ekonomiczne były jednak lepsze w mijającym półroczu, przekonanych jest łącznie 28 proc. respondentów (wskazania na zdecydowanie i raczej tak).

Częściej oceniano też lepiej kondycję własnej firmy. Aktualnie 24,4 proc. badanych uważa, że w ostatnich 6 miesiącach sytuacja ekonomiczna ich przedsiębiorstwa uległa poprawie. Odsetek firm dostrzegających pozytywne zmiany w swoim biznesie wzrósł więc o 4,2 pkt. proc. wobec jesiennego pomiaru (wówczas 20,2 proc. wskazywało na pozytywny kierunek zmian). O pogorszeniu kondycji swojej firmy informowało tym razem ankieterów 27,8 proc. badanych. Jesienią ubiegłego roku odsetek takich negatywnych ocen wynosił, aż 33,6 proc. To kolejne pozytywne przegrupowanie głosów o 5,8 pkt. proc.

Czy klimat w ostatnich 6 m.-ch sprzyjał prowadzeniu działalności gospodarczej? Dane %, n=450

Czy kondycja ekonomiczna firmy w minionym półroczu poprawiła się, pogorszyła się, była taka sama? Dane %, n=450

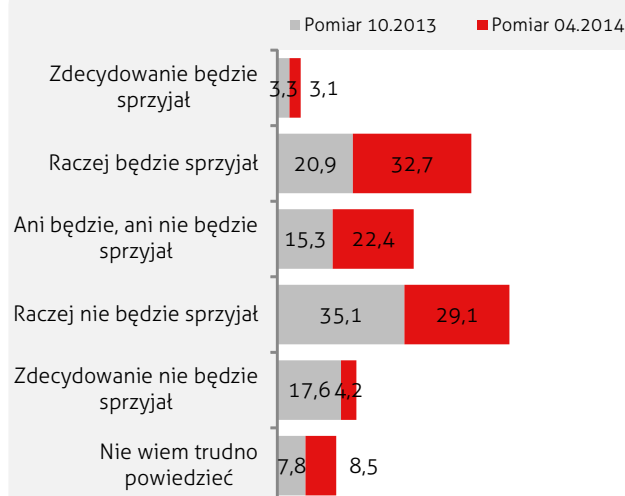
Nastroje w małych i średnich firmach

Ocena klimatu ekonomicznego w Polsce i w firmie (kolejne 6 miesięcy)

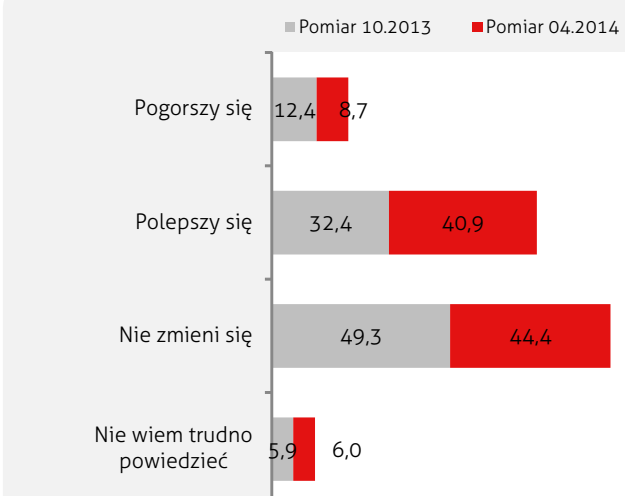
Potwierdzeniem polepszających się nastrojów wśród przedsiębiorców jest też większa liczba badanych wyrażająca nadzieję na poprawę sytuacji ekonomicznej kraju w następnych 6-ciu miesiącach. Znacząco przybyło wskazujących, że kolejne miesiące będą gospodarczo korzystne i tym samym można uznać, również sprzyjające prowadzeniu działalności gospodarczej (suma wskazań na odpowiedzi zdecydowanie i raczej będzie sprzyjał 35,8 proc.). Ogółem optymistów odnotowano więcej o 11,6 pkt. proc. w relacji do pomiaru sprzed pół roku. Progresja w nastrojach utrzymuje się od analogicznego okresu roku ubiegłego. Dla porównania, jeszcze półtora roku temu przy tym samym pytaniu, jedynie 10,2. proc. prognozowało polepszenie warunków prowadzenia biznesu. Dziś tylko jedna trzecia przedsiębiorców przewiduje, że przez kolejne sześć miesięcy klimat ekonomiczny w kraju nie przyniesie wiele pozytywnego (suma wskazań zdecydowanie nie i raczej nie będzie sprzyjał 33,3 proc.). Warto też odnotować, że nastąpił silny spadek negatywnych ocen w stosunkowo krótkim odstępie czasu. W jesiennym pomiarze pesymistów było 52,7 proc. Aktualny odczyt to 33,3 proc., co oznacza regres 19,4 pkt. Proc.

Poprawy kondycji ekonomicznej swojego przedsiębiorstwa w nadchodzących sześciu miesiącach spodziewa się 40,9 proc. badanych. Pół roku temu 32,4 proc. prognozowało tak korzystnie dla firmy, co oznacza również w tym pytaniu znaczący wzrost odsetka osób, które oceniają, że wszystko w ich firmie zmierza ku poprawie (zmiana o 8,6 pkt. proc.). Odsetek przedsiębiorców spodziewających się raczej pogorszenia kondycji firmy spadł i wynosi obecnie 8,7 proc. (zmiana 3,7 pkt. proc. wobec poprzedniego pomiaru). Żadnych zmian w sytuacji ekonomicznej firmy nie zakłada, tradycyjnie już większość respondentów, tym razem 44,4 proc.

Czy w kolejnych 6 m.-ch ogólny klimat ekonomiczny w Polsce będzie sprzyjał prowadzeniu działalności gospodarczej? Dane %, n=450

Jak zmieni się kondycja ekonomiczna Państwa firmy w najbliższym półroczu? Dane %, n=450

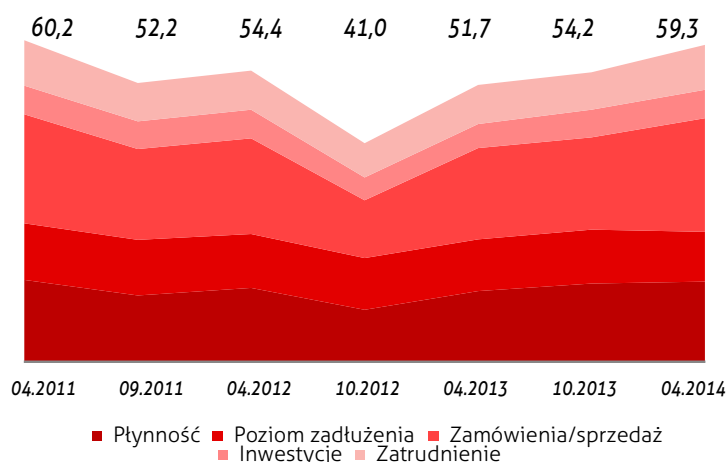

Wartość Bibby MSP Index

Na podstawie pomiaru przeprowadzonego w kwietniu tego roku na reprezentatywnej, ogólnopolskiej próbie małych i średnich firm Bibby MSP Index osiągnął wartość 59,3 pkt.

czyli jest lepszy o 5,1 pkt. niż na jesieni ub. roku, jednocześnie to trzeci z rzędu wzrost Bibby MSP Index, co zapowiada wejście firm na ścieżkę stopniowego, ale stabilnego rozwoju.

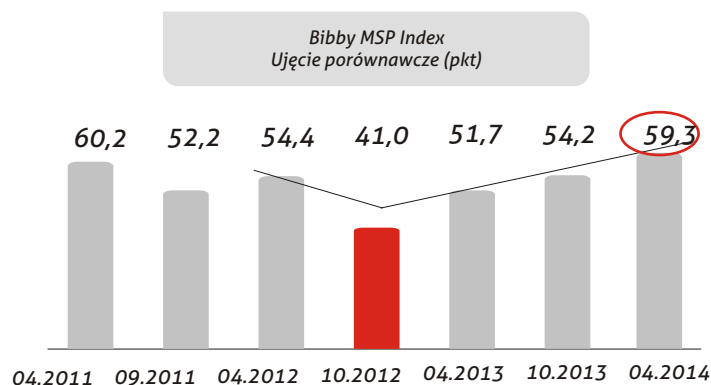
Wartość Indexu powyżej 50 pkt. to prognostyk polepszenia i wychodzenia z trudności, które w ostatnich latach uderzyły w większość firm, a istotnie mocno odbiły się zwłaszcza na małych i średnich przedsiębiorstwach, mniej odpornych na makroekonomiczne perturbacje. Aktualny odczyt wskazuje, więc na kontynuację ożywienia w firmach, które rozpoczęło się rok temu w analogicznym okresie. Dzisiejszy odczyt daje podstawę, do prognoz, że ten wzrostowy trend ma charakter trwały i ma szansę utrzymać się w całym 2014 roku. Warto dodać, że wzrost Indexu do poziomu 59 pkt. pozwala stwierdzić, że przedsiębiorcy żegnają kryzys i będą funkcjonować bez paraliżujących każdą decyzję obaw. Jednak mimo to, nie należy oczekiwać boomu inwestycyjnego. Wprawdzie skłonność do ponoszenia wydatków w firmach jest znacznie wyższa, ale jednoczesna potrzeba wygenerowania rekompensaty, swoistej nadwyżki za miesiące 'zaciskania pasa' jest również aktualna i zauważalna (odczyt wskaźników cząstkowych pokazujących tendencje dla poszczególnych obszarów).

Wśród wskaźników cząstkowych, z których składa się Bibby MSP Index radykalnej poprawie uległ głównie wskaźnik sprzedaży. Osiągnął wartość aż 21,3 pkt., co należy odczytywać, że badani spodziewają się rzeczywiście istotnie wyższych zamówień nie tylko w relacji do jesieni ubiegłego roku, ale także w porównaniu do poprzednich lat

(To największa wartość odkąd prowadzone jest badanie Bibby MSP Index). W ślad za zakładaną, znaczną poprawą w obszarze zamówień, badani oczekują polepszenia przepływu środków finansowych firmy (15 pkt.).

W małych i średnich firmach w najbliższych 6 miesiącach należy się raczej spodziewać tworzenia, niż likwidowania etatów. Obecnie odczyt dla tego wskaźnika wyniósł 8,4 pkt., a zmiana w stosunku do poprzedniego pomiaru wyniosła 1,4 pkt. To kolejne półrocze, gdy wskaźnik zatrudnienia zyskuje. Przedsiębiorcy MSP zakładają też redukcję skali zadłużenia swoich firm - wartość wskaźnika wyniosła 9,3 pkt. wobec 10,1 pkt. pół roku wcześniej. Towarzyszy temu inwestowanie utrzymujące się na zbliżonym poziomie, jak w poprzednich pomiarach - mimo, że sytuacja z każdym miesiącem najwyraźniej polepsza się w firmach. Przedsiębiorcy MSP będą jednak inwestować ostrożnie, jakby dominowało przekonanie, o konieczności wygenerowania większych profitów, swoistej nagrody, po kilku latach zaciskania pasa, niż wydawania większości zysków na kosztochłonne inwestycje. Wskaźnik inwestycji lekko "drgnął" w górę o 0,1 pkt. wobec jesiennego pomiaru.

Wskaźniki cząstkowe

Budownictwo

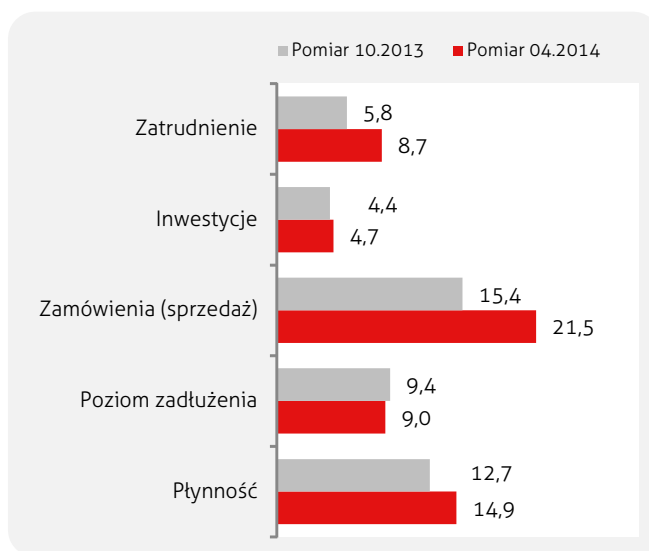
Wskaźnik cząstkowy dla budownictwa wzrósł do 58,7 pkt., co przekłada się na największy, bo aż 11 punktowy „skok” wśród wszystkich badanych branż. Tym razem, czynnikiem odpowiedzialnym za korzystniejszą prognozę przedsiębiorców z budownictwa, jest nie tylko ciepła zima, która zniwelowała sezonowy spadek przychodów i pozwoliła branży nadrobić straty z poprzednich sezonów. Ekspersi z agencji PMR wskazują nawet na 6-procentowy wzrost na rynku budowlanym w grudniu, po wielu miesiącach kłopotów tej branży i całej serii upadłości w 2013 roku. Za odnotowany wynik odpowiada również niska baza i kiepska sytuacja branży budowlanej, która w obliczu „nowego otwarcia” w większości firm budowlanych traktowana jest, jak szansa na realne odbicie. Odbicie szczególnie spektakularne w zestawieniu z reprezentantami innych sektorów. We wszystkich obszarach przedsiębiorcy budownictwa spodziewają się polepszenia; oczekują jednak głównie dalszego wzrostu sprzedaży (21,5 pkt.) i co za tym idzie, wzrostu zatrudnienia (8,7 pkt.); symbolicznie mniejsze ma być zewnętrzne zadłużenie.

Produkcja

Wskaźnik cząstkowy dla producentów 62,7 pkt. wzrósł o 9,7 pkt. w stosunku do poprzedniego, jesienno-pomiaru. Największy wpływ na wzrost wskaźnika ma również i tutaj zgłaszana intensywniejsza sprzedaż - co wyraża 22,8 pkt. dla zamówień (wzrost o 6,8 pkt.). Większe zamówienia wiążą się z tworzeniem etatów. U producentów wskaźnik zatrudnienia wyniósł 8,7 pkt. Pozostałe wskaźniki cząstkowe ukazujące inwestycje oraz płynność finansową, także wskazują na polepszenie się standingu firm producenckich (wyniosły odpowiednio 6,1 pkt. oraz 15,7 pkt.).

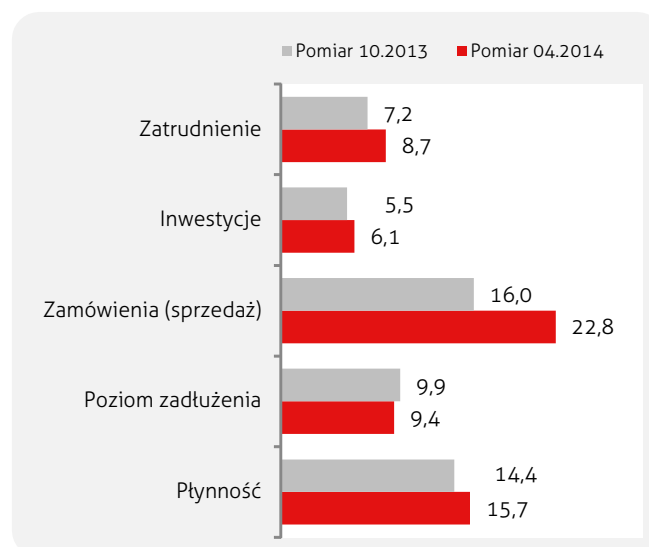
Wskaźniki cząstkowe dla Bibby MSP Index BUDOWNICTWO

było 47,7 pkt (10.13)
jest 58,7 pkt (04.14)

Wskaźniki cząstkowe dla Bibby MSP Index PRODUKCJA

było 53,0 pkt (10.13)
jest 62,7 pkt (04.14)

Wskaźniki cząstkowe

■ Usługi

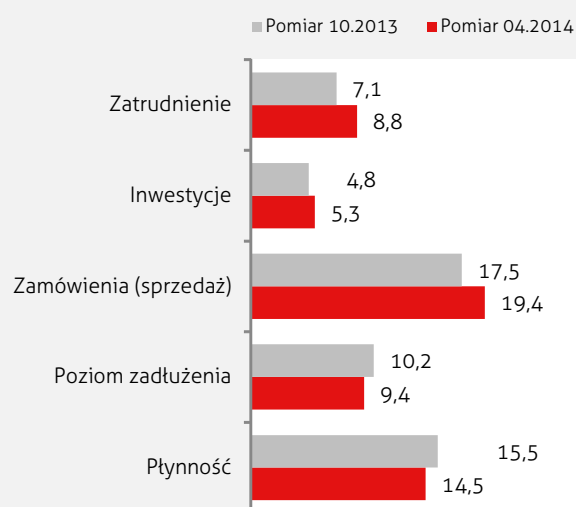
Firmy usługowe korzystnie postrzegają nadchodzące sześć miesięcy. Wskaźnik cząstkowy dla usługodawców wyniósł 57,3 pkt. (zmiana o 2,1 pkt.). Prognozowana jest przede wszystkim lepsza sprzedaż (19,4 pkt.) i zwiększanie zatrudnienia (8,8 pkt.). Usługodawcy, co ciekawe, spodziewają się mimo to trudności z płynnością. W jesiennym pomiarze wskaźnik płynności wyniósł 15,5 pkt., obecnie już 14,5 pkt., co wskazywałoby, że świadczący usługi, nawet przy lepszej sprzedaży borykają się ze ściąganiem należności, co zagraża ich zdolności regularnego opłacania zobowiązań.

■ Transport

W branży transportowej wskaźnik cząstkowy wyniósł 56,3 pkt. i jest niższy o 2,9 pkt. wobec pomiaru jesiennego (59,2 pkt.). Przewoźnicy zakładają, że sprzedaż i zamówienia będą tylko nieznacznie wyższe (wzrost symboliczny z 19,3 pkt. do 19,5 pkt.) co spowoduje równocześnie, że drgnie zatrudnienie (7,5 pkt. do 8,3 pkt.). Pozostałe parametry obrazujące stan branży transportowej będą w ocenie badanych słabsze. Przede wszystkim transport nie nastawia się na inwestycje wskaźnik cząstkowy dla tego obszaru zmniejszył się z 6 pkt. do 4,7 pkt. (branża inwestowała do grudnia ub. roku dostosowując się do Euro norm, zatem czas intensywnego wydatkowania większość firm ma za sobą). Transport spodziewa się też trudności w obszarze płynności finansowej (14,5 pkt.).

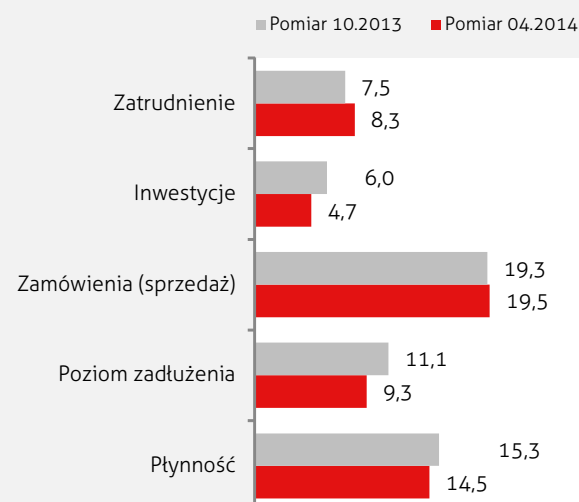
Wskaźniki cząstkowe dla Bibby MSP Index USŁUGI

było 55,2 pkt (10.13)
jest 57,3 pkt (04.14)

Wskaźniki cząstkowe dla Bibby MSP Index TRANSPORT

było 59,2 pkt (10.13)
jest 56,3 pkt (04.14)

Wskaźniki cząstkowe

Handel

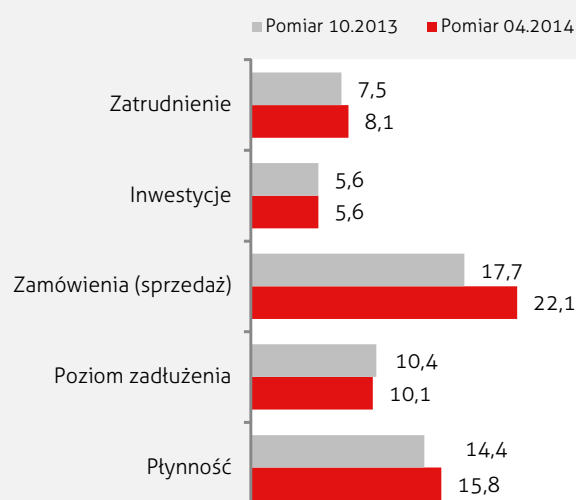
Wskaźnik dla handlu wyniósł 55,6 pkt., co daje progresję o 5 pkt. wobec poprzedniego, jesiennego pomiaru (50,6 pkt.). Wzrosnąć prognozowana sprzedaż w najbliższych 6 miesiącach wskaźnik dla tego obszaru wyniósł 22,1 pkt. (wzrost o 4,4 pkt.). Lepiej ma wyglądać również płynność finansowa; wartość dla tego obszaru to 15,8 pkt. (wzrost o 1,4 pkt.); nieznacznie, ale zwiększy się w handlu zatrudnienie (8,1 pkt.). Inwestycje nie będą raczej domeną małych i średnich firm handlowych (wartość tego wskaźnika jest taka sama jak jesienią 5,6 pkt.) Firmy zajmujące się handlem zakładają natomiast poprawę płynności (15,5 pkt.).

Działalność pozostała

Wskaźnik cząstkowy dla firm reprezentujących działalność klasyfikowaną, jako pozostała wyniósł 54,8 pkt. i jest nieznacznie wyższy od tego, który zarejestrowano jesienią o 0,3 pkt. Wzrosną zamówienia i sprzedaż (z 17,9 pkt. do 20,5 pkt.) oraz zatrudnienie (z 7,1 do 7,8 pkt.). Pogorszy się jednak płynność finansowa tych firm w tym pomiarze wartość wskaźnika dla płynności wyniosła 13,7 pkt., a pół roku temu - 15,2 pkt.

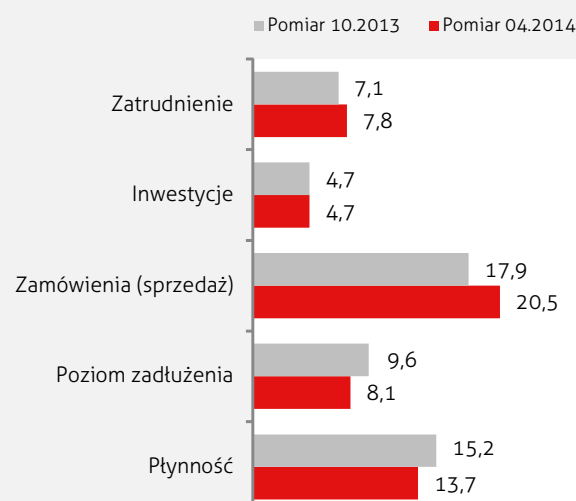
Wskaźniki cząstkowe dla Bibby MSP Index HANDEL

było 50,6 pkt (10.13)
jest 55,6 pkt (04.14)

Wskaźniki cząstkowe dla Bibby MSP Index DZIAŁALNOŚĆ POZOSTAŁA

było 54,5 pkt (10.13)
jest 54,8 pkt (04.14)

Metodologia

Bibby MSP Index jest wzorowany na sprawdzonym i bardzo cenionym przez światowych inwestorów indeksie określanym, jako Indeks Managerów ds. Zakupów (tzw. PMI). Konstrukcję Bibby MSP Index oparto na założeniu, że o kondycji każdego przedsiębiorstwa, a w szczególności firm małych i średnich, stanowi kilka obszarów. Jednym z kluczowych aspektów funkcjonowania firmy jest stan nastrojów w przedsiębiorstwie, ale przede wszystkim istotna jest sytuacja kilku centralnych obszarów, do których należy zaliczyć: sprzedaż (zamówienia), inwestycje, zatrudnienie, płynność finansową oraz poziom zadłużenia firmy.

Wyszczególnione obszary można analizować pytając o ich stan aktualny, ale również można przyjąć, że trafnie obrazującym sytuację jest pytanie o plany w średniookresowym horyzoncie czasowym w wytypowanych obszarach (tu 6 miesięcy). Zaletą tego podejścia, a w konsekwencji budowa Indexu na takim założeniu, jest większa funkcjonalność uzyskanego wyniku. Otrzymanie informacji o przyszłej i oczekiwanej przez przedsiębiorców sytuacji firmy w jej wiodących obszarach, wskazuje, jakie scenariusze mogą układać inni uczestnicy rzeczywistości gospodarczej. Z uwagi na fakt, że wyróżnikiem małych i średnich firm jest błyskawiczna reakcja na wszelkie zmiany o charakterze makroekonomicznym, Bibby MSP Index dostarcza informacji o najbardziej prawdopodobnym kierunku zmian w małych i średnich firmach w Polsce.

Przyjmowane przez Bibby MSP Index wartości znajdują się w przedziale od 0 do 100 pkt. Wynik > 50 pkt. to prognoza (zapowiedź) poprawy kondycji firm. Wynik < 50 pkt. to prognoza kryzysu, na skutek pogarszającej się kondycji firm. Rolę szczególną w Bibby MSP Index przypisano aspektowi finansowania. Uznano bowiem, że płynność finansowa i zbilansowane zewnętrzne finansowanie (poziom zadłużania) pełnią funkcję w małych i średnich firmach dużo poważniejszą, niż w korporacjach, relatywnie mniej narażonych na zapaść spowodowaną raptowną utratą płynności czy nadmiernym wzrostem zadłużenia. W przypadku MSP utratę płynności finansowej i wiarygodności dla banku może spowodować jedna zła transakcja, czy dwóch niesolidnych klientów. Ryzyko gwałtownej utraty równowagi finansowej jest w tym wypadku również funkcją skali prowadzonej działalności. Dlatego waga, jaką nadano w Bibby MSP Index roli finansowania, jest większa, niż w innych znanych i prowadzonych pomiarach wśród MSP. ■